

BAJKE IN POVESTI O DEVETLETKI

Pingvinlandija
je kul!!!

V Pingvinlandiji imajo
otroci zelo radi brokoli,
cvetačo in vampe!!!

V Sloveniji imajo pa otroci
najraje devetletko!
Častna pingvinska! Tako je
in nič drugače. Kakopak!

Devetletka
je zakon.
Itak!

dr. Kristijan Musek Lešnik

*Problemov ne moremo reševati
z vzorci razmišljanja,
ki so pripeljali do njih.*

Albert Einstein

MITI, BAJKE, PRIPOVEDKE,
PRAVLJICE, IZMIŠLJOTINE
(PA ŠE KAKŠNA
ODKRITA LAŽ)
O DEVETLETKI

Devetletka
je überkul!!!

V Sloveniji imajo vsi otroci zelo radi
ljubljeno in veliko devetletko!!!

Mit št. 14:
**Šola mora učencem dati več
 kot zmorejo!**

»Šola je inštitucija, ki mora, poudarjeno v vseh sodobnih psiholoških teorijah, povleči otroka v razvoju naprej, kar pomeni, da mu mora dati več, kot on v tistem trenutku zmore. To, da v hipu še ne zmore, pa se bo naučil, še ni stres.«

Dr. Ljubica Marjanovič Umek, 2010.

Trditev, da mora šola učencem dati več, kot zmorejo, se na prvi pogled lahko zdi zelo strokovna. Še posebno, če jo izreče nekdo, ki naj bi bil vodilni strokovnjak na nekem področju. Toliko bolj, če se pri tem sklicuje na vse sodobne psihološke teorije.

Vendar je pri trditvah, ki jih izrekajo strokovne avtoritete (*resnične ali namišljene*) vedno treba upoštevati opozorilo, ki ga je zapisal dr. Zdenko Kodelja (2007):

“Toda to, kar je v logiki očitna napaka v dokazovanju, je lahko v retoriki ali eristični dialektiki učinkovito in zato pogosto uporabljano sredstvo prepričevanja, ki črpa svojo moč iz velikega zaupanja ljudi v avtoritete. Ko so soočeni z avtoriteto, ki ji verjamejo in zaupajo, so pogosto pripravljene brez kritičnega premisleka sprejeti njena mnenja in trditve. Pa ne toliko zaradi prepričljivosti mnenj ali dokazanosti trditvev, ampak preprosto zato, ker jih izreka avtoriteta.“

Med glavnimi kriteriji pri sprejemanju ocen strokovnih avtoritet, je torej “teža” argumentov in njihova verodostojnost. Eno od glavnih opozoril, da je kakšna “strokovna trditev” na trhljih nogah, pa je ravno sklicevanje na »vse teorije«, »vse strokovnjake« in podobno. Posplošene trditve o tem, kaj pravijo “vse sodobne teorije in vsi pomembni strokovnjaki”, se namreč največkrat zgodijo takrat, ko v resnici zmanjka resnih strokovnih

argumentov, kadar kdo ne pozna, ne razume, ali ne zna naštetih teorij in strokovnjakov, o katerih želi govoriti, ali kadar teh teorij preprosto ni.

Kako je z verodostojnostjo strokovne ocene iz okvirčka v začetku poglavja?

Če bi se resneje poglobili v oceno, da morajo šole po vseh sodobnih psiholoških teorijah učencem dati več kot ti zmorejo, bi zelo hitro ugotovili, da je v njej nekaj hudih strokovnih napak:

- trditev, da vse sodobne psihološke teorije poudarjajo zapisano trditev, je privlečena za lase,
- nasprotno, zapisane trditve ne poudarja nobena (niti ena) resna sodobna psihološka teorija.

Od kod ideja, da mora šola učencem dati več kot zmorejo?

Morda je v ozadju napačnega prepričanja, da bi morala šola otrokom dati več kot zmorejo, prav nerazumevanje nekaterih pomembnih psiholoških teorij. Nekateri ključne sodobne teorije in modeli namreč res govorijo o "vlečenju otroka v razvoj naprej" (v povezavi s pojmi kot so *področje bližnjega razvoja*, ali *podpora in podobnimi*, ki pretežno izvirajo iz del Brunerja in Vigotskega). Vendar te teorije v resnici poudarjajo nekaj popolnoma drugega kot ocena iz uvoda tega poglavja: da naj šola omogoči otrokom doseči več, kot bi lahko v določenem trenutku dosegli sami od sebe. Nikakor pa ne več kot zmorejo! Nobena resna psihološka teorija ne poudarja, da je treba pred otroka postaviti več, kot zmore! Takšne zahteve lahko kvečjemu sprožajo silovite frustracije otrok ob ponavljajočih neuspehih, nemoč in posledičen obup ter dolgoročen odpor do vsega, kar je kakor koli povezano s šolo, učenjem in znanjem.

Kaj bi se zgodilo, če bi prenova osnovne šole temeljila na napačnem razumevanju nekaterih temeljnih razvojno psiholoških teorij? Kaj bi se lahko zgodilo če je bilo v devetletko nehote vgrajeno napačno razumevanje, da mora šola otrokom dati (in zahtevati) več kot zmorejo?

- Bi se lahko zgodilo, da bi imeli naši šolarji na urnikih znatno več predmetov kot vrstniki v drugih državah? Lahko! (*Naši šolarji imajo na urnikih res več ocenjevanih predmetov kot vrstniki v drugih primerljivih državah.*)
- Bi se lahko zgodilo, da bi šola učence zasipala z množico podatkov, ki pa jih ne bi znali osmisлити in razumeti? Lahko. (*Ali ne poslušamo vse več opozoril, da so naši šolarji zasuti s podatki, manj pa jih razumejo in se jih ne naučijo kritično vrednotiti; mednarodne*

raziskave in rezultati Nacionalnih preverjanj znanja pa kažejo, da naši šolarji na področju kritičnega razmišljanja in vrednotenja gradiva izrazito zaostajajo za vrstniki iz razvitih držav.)

- Bi lahko v takšni šoli upadalo veselje šolarjev do znanja in do učenja in bi se jim šola vse bolj zdela nesmiselna? Lahko! (*Mednarodne raziskave res kažejo, da je v času šolske preнове in uvajanja devetletke strmoglavilo veselje in pozitiven odnos naših šolarjev do šole in do šolskih predmetov.*)
- Bi lahko šolarji takšno šolo občutili kot obremenjujočo? Lahko! (*Delež naših šolarjev, ki se počutijo obremenjeni s šolo, res krepko presega vrstnike v drugih evropskih državah.*)
- Bi se lahko zgodilo, da bi v takšni šoli šolarji dosegali podpovprečne rezultate in znanje? Lahko! (*Naši šolarji v mednarodnih raziskavah znanja v glavnem res zaostajajo z vrstniki iz razvitih držav.*)
- Bi se lahko zgodilo, da bi bil najpreprostejši obrambni mehanizem za otroke v takšni šoli, ki bi jih varoval pred neprijetnim stresom, razvijanje prepričanja, da je šola brez veze in da ni vredna njihovega resnega napora? Lahko! (*Naši šolarji se zares počutijo izrazito nadpovprečno obremenjeni zaradi šole, a imajo obenem manj znakov stresa kot vrstniki v razvitih državah, čeprav se v šoli naučijo manj.*)

- - -

Našteti neprijetni spremljevalni pojavi preнове slovenske osnovne šole seveda niso nujno povezani z morebitnim napačnim razumevanjem razvojno psiholoških teorij in vgrajevanjem napačnih prepričanj v ogrodje devetletke. Vendar sovpadanje med temi pojavi in možnimi posledicami prepričanja, da mora šola učencem dajati več, kot zmorejo, ni zanemarljivo. Kaj če občutki obremenjenosti s šolo in izrazito negativen odnos do nje, ki jih izražajo današnji osnovnošolci, niso le posledica njihove razvajenosti in permisije v okolju, pač pa tudi inherentno napačnega razumevanja sodobne razvojne psihologije, ki se je v času šolske preнове morda zajedla v vse pore devetletke? Ne gre namreč zanemariti dejstva, da je bila avtorica izjave na začetku tega poglavja ključna strokovnjakinja pri prenovi osnovne šole.

- - -

Tudi prepričanje, da to, da nečesa otrok še ne zmore, pa se bo naučil, še ni stres, je napačno. Seveda je to stres. Brez stresa ni učenja, ga ne more biti. Kakršno koli učenje je nujno posledica neskladja med trenutnim

znanjem in okoliščinami, ki zahtevajo novo znanje, torej nekega stresa (*navsezadnje smo na ta način ljudje izumili kolo, vžigalice, govorico in še marsikaj, od okritja zemljine okroglosti do genoma in I-podov*).

Učenje je nujno posledica neskladja med trenutnim znanjem in okoliščinami in motivacije za novo znanje. A je ta stres velikokrat pozitiven (*ste kdaj opazovali otroka, ki se s težavo uči iz učbenika, kako si v nekaj dneh brez vidnega napora zapomni množico podatkov na stotini Pokemon kartic*). Če pa otroka soočimo z zahtevo po učenju nečesa, česar v tistem trenutku ne zmore, bo ta stres nedvomno neprijeten, negativen. (*Majhnega otroka lahko npr. učimo plavati po korakih, lahko pa ga preprosto vržemo s pomola v vodo in opazujemo, ali bo priplaval na površje. A četudi se bo v smrtnem strahu "naučil" plavati, bo v ozadju tega učenja hud in neprijeten stres; da sploh ne govorimo o prihodnjem strahu pred vodo in o tem, da bo njegovo plavanje verjetno dosti manj uspešno in učinkovito, kot plavanje vrstnika, ki se bo postopoma in pod ustreznim vodenjem naučil plavati prsno, potopiti pod vodo brez strahu, plavati prosto, hrbtno in še kaj.*)

- - -

Prepričanje, da mora šola dati učencem več kot zmorejo, in da previsoke zahteve niso stresne, je nesmiselno in izraža globoko nepoznavanje in nerazumevanje nekaterih najbolj temeljnih spoznanj sodobne psihologije, tudi razvojne in pedagoške psihologije. Nič več in nič manj. In je tako nevarno in škodljivo, da je treba najprej resno pogledati, ali in koliko se je zalezlo v pore sodobne slovenske šole, potem pa ga previdno nadomestiti s spoznanji, o katerih so res govorili Vigotski, Bruner in nekateri drugi pomembni psihologi in strokovnjaki sorodnih strok! Drži pa, da bo pri tem potrebna previdnost in skrbno tehtanje različnih argumentov; brez slepega zaupanja v avtoritete "šolske stroke" in s kritičnim odnosom do prepričanja, da katera koli trditev postane koncentrat modrosti zgolj zato, ker njej avtor neomajno zaupa v svojo modrost in znanje.